

Stockholms
stad

**Ung fritid
redovisning maj
2018
Maj 2018**

stockholm.se

Sammanfattning

Hägersten-Liljeholmen är ett stadsdelsområde som växer mycket och snabbt, framförallt ökar andelen barn och unga de kommande tio åren. Att utveckla fritidsverksamheterna för ungdomar och stärka det förebyggande perspektivet i dessa är därför högt prioriterat i såväl det lokala utvecklingsprogrammet som verksamhetsplanen. Denna redovisning beskriver hur utvecklingsarbetet har fortskridit sedan 1 juli 2017, då ungdomsverksamheterna övergick i stadsdelsnämndens regi och enheten Ung fritid bildades. En stor rekrytering har genomförts under vintern och för närvarande arbetar 25 personer på tre fritidsgårdar. Enheten har arbetat mycket med att samarbeta med föreningsliv och civilsamhälle och arrangerar nu en rad aktiviteter tillsammans med föreningar. Det preventiva perspektivet har förstärkts genom kompetensutvecklingsinsatser för personalen på fritidsgårdarna. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt med att utveckla lämpliga verksamhetslokaler, både tillfälliga och permanenta, i Liljeholmen. De långsiktiga utmaningarna inom den öppna fritidsverksamheten är kompetensförsörjning, utveckla metoder för uppföljning samt strategisk lokalförsörjning.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning.....	5
Uppdraget.....	5
Utvecklingsarbetet	7
Enheten Ung fritid bildas	7
Utveckling av preventionsperspektivet	9
Arbetet med fem framgångsfaktorer.....	11
Sammanfattning av uppdrag och resultat.....	14
Långsiktig utveckling av den öppna fritidsverksamheten	14

Inledning

Hägersten-Liljeholmen är ett av de stadsdelsområden i Stockholms stad där antalet barn och unga förväntas öka snabbast i såväl absoluta som relativa tal. Antalet 5-15 åringar förväntas öka med 43 % i stadsdelsområdet mellan 2015 och 2025 och antalet 16-19 åringar förväntas öka med 66 % under samma period.

I stadsdelsnämndens beslut om det lokala utvecklingsprogram 2017-2022 (LUP) identifierades att arbetet med unga behöver stärkas i stadsdelsområdet. Dels utifrån den kommande ökningen av unga och dels utifrån indikationer om högre psykisk ohälsa, högre alkoholkonsumtion och narkotikaanvändning.

Samtidigt som stadsdelsnämnden beslutade att efter avtalsperiodens slut återföra fritidsgårdarna i egen regi påbörjades ett utvecklingsarbete inom den öppna fritidsverksamheten.

Uppdraget

I november 2015 genomfördes en uppföljning av antalet besökare på fritidsgårdarna som då drevs på entreprenad. De hade då i snitt 20-30 besökande ungdomar per kväll, förutom en fritidsgård där besöksantalet var något lägre. I snitt var det ungefär 90-100 ungdomar som besökte respektive fritidsgård under november månad, förutom en av fritidsgårdarna där besöksantalet var något lägre. Framför allt besöktes fritidsgårdarna av pojkar.

Med bakgrund av detta och att verksamheterna nu skulle drivas i egen regi samt att ungas fritid identifierats som ett högt prioriterat område påbörjades utvecklingsarbetet. Stadsdelsförvaltningen har redovisat utvecklingsarbetet för stadsdelsnämnden i två anmälningsärenden samt i samband med att det lokala utvecklingsprogrammet blev färdigt och presenterades för nämnden.

I december 2016 anmäldes rapporten ”Redovisning av utvecklingsarbetet för öppen fritidsverksamhet i Hägersten-Liljeholmen” till stadsdelsnämnden. Rapporten beskrev den kartläggning av ungas livsvillkor, behov och intressen som förvaltningen genomfört dittills. Kartläggningen byggde på enkätsvar och fokusgrupper samt intervjuer med nyckelpersoner inom och utanför förvaltningen.

Fem framgångsfaktorer för en lyckad ungdomsverksamhet presenterades i rapporten:

1. Kompetensförsörjning i personalgruppen
2. Platsens betydelse
3. Samverkan med andra aktörer
4. Medskapande och medbestämmande för unga
5. Ett flexibelt verksamhetsutbud

Ytterligare slutsatser från kartläggningsarbetet var att fritidsverksamheter behöver ta hänsyn till ungas ökade mobilitet och använda sig av ett vistelseperspektiv snarare än ett boendeperspektiv samt att det är viktigt att följa upp verksamheten noggrant för att säkerställa att verksamheten motsvarar ungas föränderliga behov.

I april 2017 redovisades utvecklingsarbetet i anmälningssärendet ”Ung fritid i Hägersten-Liljeholmen - Redovisning av utvecklingsarbete”. Rapporten beskriver vikten av att preventionsperspektivet förstärks i den öppna fritidsverksamheten och att fritidsverksamheterna stärker målgrupperna utifrån de långsiktiga målen. Samverkan med centralt och målsättningen om att skapa ett gemensamt utbud av fritidsaktiviteter för unga i stadsdelsområdet förtydligas. Utöver det beskrivs även fritidsverksamhet för ungdomar inom LSS och vikten att fortsätta utveckla den. I rapporten finns även den omorganisation som sedan genomfördes beskriven.

Det lokala utvecklingsprogrammet för Hägersten-Liljeholmen togs fram under 2016 och de övergripande målen är:

- En ungdomsverksamhet som överensstämmer med ungas föränderliga behov
- Den psykiska hälsan är god hos stadsdelsrådets flickor och pojkar
- Stadsdelsrådets flickor och pojkar använder inte alkohol eller droger
- Flickor och pojkar är trygga i stadsdelsområdet

Utvecklingsarbetet

Utvecklingen av den öppna fritidsverksamheten påbörjades under 2016 med en inventering och kartläggning av ungas livsvillkor och behov och en ny inriktning började växa fram. I och med att fritidsverksamheterna drevs på entreprenad fanns det inte förutsättningar att genomföra förändringar enligt den nya inriktningen. När samtliga verksamheter övergick till kommunal regi 1 juli 2017 kunde utvecklingsarbetet inledas i praktiken och har nu pågått intensivt under knappt ett år.

Enheten Ung fritid bildas

Enheten Ung fritid bildades 1 juli 2017 då den omorganisation som föreslagits i utredningsarbetet trädde i kraft och verksamhetsövergången av fritidsgårdarna genomfördes. Omorganisationen skulle leda till ett mer sammanhållet ungdomsarbete när enheten skulle växa och utvecklas i och med verksamhetsövergången.

Enheten ung fritid leds av en enhetschef och organiserar fritidsgårdar, fältassistenter, ungdomsmottagning och parklekar. De övergripande målen för Ung fritids arbete är detsamma som de som identifierats i Hägersten-Liljeholmens lokala utvecklingsprogram (LUP).

Enheten arbetar för att möjliggöra en meningsfull fritid för barn och ungdomar för att på så sätt stärka unga på väg mot vuxenlivet. En grundprincip för enheten är att vara lyhörda för behov och intressen för att tillsammans med de unga förbereda, planera och genomföra aktiviteter. Enheten arbetar aktivt med att förebygga kränkningar, brott och användandet av alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT). Viktiga samverkansparter för enheten är bland annat vårdnadshavare, skola, socialtjänst, myndigheter, polis, kulturaktörer, näringsliv och civilsamhälle. Allt arbete sker utifrån ett jämställdhetsperspektiv, är inkluderande och med barnets bästa i fokus.

Kompetensförsörjning och rekrytering är en utmaning inom den öppna fritidsverksamheten. I och med verksamhetsövergången från entreprenad till fritidsgårdar i egen regi uppkom ett stort behov av att rekrytera personal till mötesplatserna. Utmaningen låg i att sätta samman en medarbetargrupp med blandad kompetens och med rätt erfarenhet. Då sysselsättningsgraden är relativt låg för fritidsledare är det framför allt personer med annan huvudsaklig sysselsättning

som har möjlighet att arbeta i verksamheterna. Konkurrensen om arbetskraft är dessutom stor. Vid verksamhetsövergången den 1 juli 2017 bestod personalgruppen av 12 personer som arbetade cirka 25 %. Under hösten och vintern 2017/2018 gjordes en stor rekrytering och i dagsläget är 25 personer anställda för att arbeta på tre gårdar som arbetar med olika sysselsättningsgrad.

- Tre tjänster heltid på gård
- Två lotsar som arbetar halvtid gård/halvtid uppsökande

Rekryteringen har till stora delar varit mycket lyckad. Medarbetarna har varierad kompetens och olika typer av erfarenhet. I arbetsgruppen finns allt från konstnärer till socialpedagoger, musiker, beteendevetare och personer med lärarutbildning. Den samlade kompetensen gör att verksamheterna kan erbjuda ett brett verksamhetsutbud och nya idéer föds i mötet mellan de olika professionerna.

Verksamhetsplan 2018

Från och med verksamhetsåret 2018 har enheten Ung fritid tagit fram sin första verksamhetsplan. Enhetens mål är:

Ett Stockholm som håller samman

- Fritidsverksamheten är föränderlig och anpassas efter dagens ungas behov
- Mötesplatserna erbjuder kulturerfarenheter
- Alla unga blir respekterade och erbjuds stöd av den tillgängliga ungdomsmottagningen
- Alla unga i åldrarna 12-18 år känner till fältassistenter och vet att fältverksamheten är till för dem
- Trygga unga som avstår från tobak, alkohol, droger och annat destruktivt beteende

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Verksamheterna är jämställda
- Enheten har en hållbar och hälsosam arbetsmiljö
- Alla som kommer i kontakt med vår verksamhet bemöts på ett respektfullt och gott sätt
- Barnkonventionen efterföljs
- Unga är delaktiga i utformandet av den verksamhet som bedrivs

Ett klimatsmart Stockholm

- Enheten väljer miljövänliga resealternativ
- Verksamheten källsorterar
- Verksamheten är kemikaliesmart

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Verksamheten bedrivs med en god kvalitet och stabil ekonomi

Utveckling av preventionsperspektivet

Som det tidigare utvecklingsarbetet slagit fast ska den öppna fritidsverksamheten utgå från ett tydligt preventionsperspektiv i alla led. Det betyder att all verksamhet ska verka förebyggande mot alkohol- och narkotikaanvändning och för att stärka ungdomars psykiska hälsa. Arbetet med att stärka preventionsperspektivet är högt prioriterat inom den öppna fritidsverksamheten. Målet är att all verksamhet ska tillföra skyddsfaktorer för ungdomar för att minska negativa effekter av riskfaktorer. Under året har de anställda på fritidsgårdarna fått utbildning i preventionsfrågor på arbetsplatsträffarna (APT).

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm tog fram rapporten *”Jämlig fritid, bättre framtid - Om unga stockholmares fritidsvillkor”* under 2017. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning var tillsammans med ett antal stadsdelsförvaltningar deltog och arbetade i referensgruppen till kommissionens rapport. Rapporten bygger på forskning om ungas fritid generellt och den öppna fritidsverksamheten i staden specifikt. Bland annat beskriv fritidens betydelse för barn och ungas hälsa, att en aktiv fritid kan stärka en positiv utveckling för individen samt vikten av att erbjuda aktiviteter anpassade för underrepresenterade grupper för att locka dem.

Enheten Ung fritid använder rapporten på flera sätt i sin verksamhet. Dels genom att ta del av kunskapsunderlaget om hur öppen fritidsverksamhet påverkar individer och utsatta grupper och hur fritiden kan fungera som skyddsfaktor för ungdomar. Dels genom att använda sig av de rekommendationer och åtgärder som presenteras i rapporten.

Exempelvis har den föreslagna åtgärden *”Inrätta fritidslotsar för att stödja unga till en meningsfull fritid”* genomförts. Två fritidslotsar har anställts under 2018. En annan åtgärd som Ung fritid tagit fasta på är *”Tydliggör fritidsledarnas roll och utveckla deras kompetens”*. För att stärka fritidsledarnas kompetens och tydliggöra deras roll anlätades utredaren Linda Lengheden som varit med och tagit fram underlagsrapporten till *”Jämlig fritid, bättre framtid - Om unga stockholmares fritidsvillkor”*. Hennes uppdrag var att genomföra utbildningsinsatser för fritidsgårdarnas personal. Syftet med utbildningsinsatsen var att öka kunskaperna om unga och fritidsgårdar idag kopplat till besöksstruktur, aktiviteter, jämlikhet

och jämställdhet. Linda Lengheden genomförde workshops med personalen på fritidsgårdarna för att inspirera, höja kunskaperna om ungas livsstil och preferenser, samt förändra och planera inriktningen för enheten. Uppdraget innefattade också att tillsammans med de anställda på gårdarna planera och lägga upp arbetssätt, metoder och teman för den verksamhet som ska bedrivas.

Resultaten av utbildningsinsatserna och workshops redovisades i rapporten ”*Utvecklandet av Ung fritid i Hägersten-Liljeholmen*” (bifogas) och är tänkt att användas som underlag i det vidare arbetet. Några konkreta resultat av vårens arbete är bland annat att fritidsgårdarna ska arbeta med hur de kommunicerar med sin målgrupp med tydliga budskap i rätt kanaler, att de ska göra studiebesök för att se hur andra fritidsledare arbetar och att de ska ha ett närmare samarbete med skolorna, något som påbörjats i och med att fritidslotsarna har anställts.

Under en workshop med fokus på hur gårdarnas verksamhet ska kunna attrahera flera flickor i tonåren formulerades flera aktiviteter:

- Analysera den fysiska miljön på mötesplatserna
- Arbeta för att mötesplatserna blir mer tilltalande och inbjudande tillsammans med besökarna,
- Stärk tryggheten runt omkring fritidsgårdarna,
- Erbjud återkommande och riktade aktiviteter som lockar tonårstjejer
- Bjud in externa aktörer som gör aktiviteter på mötesplatserna.

LSS-verksamhet

Hållbarhetskommisionens rapport beskriver att det är av stor vikt att barn och unga med funktionsnedsättning får tillgång till fritidsverksamheter då de generellt sett är underrepresenterade i fritidsaktiviteter. Deltagande i fritidsaktiviteter kan verka stärkande och bidra till en minskad upplevelse av utanförskap i resten av samhället.

Förvaltningen har fortsatt att driva den populära LSS-verksamheten på Fruängens ungdomsgård efter verksamhetsövergången. En gång i månaden arrangeras LSS-disco i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning. Fritidsgården erbjuder även gruppverksamhet, totalt tre grupper gör aktiviteter på helgen varannan vecka. På onsdagar erbjuds en öppen verksamhet för unga med funktionsvariation som är välbesökt. Förvaltningen har även förstärkt lovverksamheten för målgruppen unga med funktionsvariation och har erbjudit aktiviteter på skolloven.

Arbetet med fem framgångsfaktorer

För att tydliggöra hur utvecklingsarbetet har bedrivits utifrån de fem framgångsfaktorer som identifierades i det tidiga utredningsskedet redovisas här Ung fritids arbete utifrån varje framgångsfaktor.

1. Kompetensförsörjning i personalgruppen

I och med rekryteringen av personal på fritidsgårdarna har detta beaktats. Personalgruppen består nu av en blandning av erfarenheter och utbildningsbakgrund. Många lovaktiviteter sker enligt principen att ta in en professionell sakkunnig som kan lära ut och guida unga i ett ämne tillsammans med en fältassistent eller fritidsledare. Även i fritidsgårdarnas ordinarie verksamhet arbetar de efter den principen, poesitävlingar och dansworkshops leds av yrkesaktiva eller på andra sätt professionella vuxna. Personal med kunskap om konst och musik har anställts i den ordinarie personalen för att kunna erbjuda en hög kvalitet i verksamheten. Dessutom finns det medarbetare som har erfarenhet av att arbeta specifikt musik för att stärka flickors självkänsla.

2. Platsens betydelse

Förvaltningen arbetar löpande med möjligheten att få tillgång till lokaler med strategisk placering, särskilt är Liljeholmen i fokus. Det är generellt ont om lokaler som passar för ungdomsverksamheter i Liljeholmen och dessutom är ekonomiskt hållbara för förvaltningen. För att få möjligheten att göra fritidsverksamhet i Liljeholmen arbetar förvaltningen både långsiktigt och kortsiktigt.

Lovaktiviteter förläggs bland annat på de ytor som förvaltningen har rådighet över eller på annat sätt tillhör staden. Förvaltningens ”pump track”¹ placeras ut på olika platser i stadsdelsområdet varje sommar och på så sätt kan sommaraktiviteter anordnas kring denna på en plats där vi vanligen inte har någon verksamhet.

Fältassistenterna samarbetar med aktörer som exempelvis Färgfabriken, vilket ger tillgång till verksamhetslokaler i Liljeholmen. För att säkra tillgången till lokaler i Liljeholmen på längre sikt bevakar förvaltningen möjligheten att använda lokaler tillfälligt eller på annat sätt etablera sig på platser tillsammans med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret.

Förvaltningen för även en dialog med Stadsarkivet om möjlighet till närmare samverkan i utvecklandet av en ny arkivverksamhet i Årstadal. Som exempel för förvaltningen dialog med privata

---

¹ En mobil ramp som kan användas för cykel, kickbike eller skateboard.

byggaktörer om att få upplåta mark tillfälligt på platser där exploatering är planerad men ligger långt fram i tiden.

3. Samverkan med andra aktörer

Samverkan med andra aktörer, framförallt med föreningslivet är något som har prioriterats högt. Både i hållbarhetskommisionens rapport och i stadens budget fanns uppdrag om att utveckla samverkan med civilsamhället. För att stärka samverkan och skapa nya samarbeten med föreningslivet arrangerade stadsdelsförvaltningen en workshop under temat "*Hur samarbetar vi för att ge unga en meningsfull fritid?*" i maj 2017. Syftet var att skapa nya kontaktytor mellan den öppna fritidsverksamheten och föreningslivet, men även för att stimulera samverkan mellan föreningar och andra civilsamhällesaktörer för att utöka utbudet av fritidsaktiviteter i stadsdelsområdet. Ett 30-tal deltagare från 12 lokalt förankrade föreningar och nätverk deltog i mötet. Mötet var mycket uppskattat och resulterade i flera nya kontakter för förvaltningen och föreningarna. Sedan mötet har den öppna fritidsverksamheten samarbetat med ett flertal föreningar som var på mötet. De föreningar som visat intresse kontaktades under hösten för att undersöka om det fanns intresse av att göra aktiviteter på fritidsgårdarna. Samarbetet mellan fritidsgårdarna och hemgården Midsommargården fungerar bra och fortsätter. Under jullovet erbjöds unga att ta del av flertalet fritidsaktiviteter som arrangerades av Midsommargården och fritidsgårdarna tillsammans. Genom att arrangera aktiviteter tillsammans med Midsommargården i deras lokaler på Telefonplan kan den öppna fritidsverksamheten finnas på plats även där de inte har någon egen lokal.

Under sommaren 2017 genomfördes lovaktiviteter tillsammans med föreningar. Föreningen L.O.S. (Lika Oavsett Skillnader) Fruängen erbjöd ungdomar att delta i aktiviteter i parkleken Vippan tillsammans med personal från fritidsgårdarna dagligen under ett antal veckor. Samarbetet med L.O.S. Fruängen har fortsatt och under verksamhetsåren 2017 och 2018 har föreningen arrangerat poesitävlingar, kulturkvällar, spontanfotboll och dansworkshops tillsammans med Fruängens fritidsgård. En annan sommarlovsaktivitet som genomfördes tillsammans med föreningsliv och civilsamhälle under 2017 var två så kallade "byggkollon" som anordnades tillsammans med konstnärskollektivet Maretopia, Nätverket för Nyanlända arkitekter och Färgfabriken. Där fick barn och unga testa på att designa och bygga en lekskulptur och flottar tillsammans med professionella vuxna och fältassistenter. Under sommaren 2018 kommer byggkollot att genomföras igen, tillsammans med Maretopia.

Färgfabriken och fältassistenterna arrangerar ett konstkollo för ungdomar i Liljeholmen under sommaren. Ytterligare ett dagkollo med konstinriktning kommer att genomföras i samarbete med en konstnär, då med fokus på skulptur.

Ett närmare samarbete med idrottsförvaltningen i Västertorpshallen har inletts och idag driver fältassistenterna en uppskattad roller derby-verksamhet för flickor i hallen. Verksamheten sker löpande under skolterminerna men ska även erbjudas som kolloverksamhet sommaren 2018. I hallen har även spontanfotboll arrangerats under skolloven.

Även fritidslotsarna har i uppdrag att stärka samarbetet med civilsamhället. Deras uppdrag är att arbeta uppsökande för att stödja personer som är nya i Sverige eller av andra skäl behöver hjälp att hitta rätt bland förenings- och fritidsutbudet. Lotsarnas arbete utgår från fritidsgårdarna och de arbetar nära stadsdelsområdets skolor för att fånga upp dem som vanligtvis inte besöker fritidsgårdarna och ska kunna agera länk mellan ungdomar och föreningslivet. Fritidslotsarna har under våren presenterat sig för elever i årskurs 6 och presenterat sommarlovsaktiviteter.

4. Medskapande och medbestämmande för unga

En utmaning all form av ungdomsverksamhet står inför är att erbjuda aktiviteter som är relevanta och meningsfulla för målgruppen, särskilt ur ett längre perspektiv. Ett sätt att säkerställa detta är att ge ungdomar möjlighet att själva vara med att skapa aktiviteter eller vara med och planera vad som händer på fritidsgårdarna. Fritidsgårdarna har startat upp gårdsråd där unga kan lyfta sina önskemål om vad som ska hända på respektive verksamhet.

Att låta unga vara med och forma den fysiska miljön är viktigt. Fritidsgården Hövdingagården har låtit besökarna vara med om att renovera och utforma ett rum på gården och i Fruängen gjordes ett rum på fritidsgården om i samarbete med konstnärer kopplade till ett lokalt konstkollektiv. Personalen på fritidsgårdarna och fältassistenter fångar upp och stöttar de som vill göra aktiviteter för andra ungdomar. Öppettiderna har även förändrats för att möta ungas behov. Numera har samtliga gårdar öppet på kvällstid på fredagar, något som tidigare efterfrågats.

5. Ett flexibelt verksamhetsutbud

För att attrahera en stor målgrupp är det viktigt att erbjuda ett flexibelt verksamhetsutbud. Det behöver finnas en bra balans

mellan mer och mindre strukturerade aktiviteter. Forskning och undersökningar inom bland annat projektet Ung livsstil visar att aktiviteter av ”bara vara”-karaktär tilltalar pojkar mer än flickor, medan flickor är mer benägna att delta i mer organiserade verksamheter. Fritidsgårdarna arbetar aktivt med att utveckla sin vardagsverksamhet så att den ska bestå av aktiviteter som tilltalar både flickor och pojkar. Dessutom erbjuds aktiviteter som riktar sig enbart till den underrepresenterade målgruppen tonårstjejer, exempelvis erbjuds självförsvar i samarbete med en förening.

Sammanfattning av uppdrag och resultat

Förvaltningen bedömer att arbetet med att utveckla den öppna fritidsverksamheten så att den lockar fler ungdomar, verkar förebyggande och är jämställd och jämlik löper på som önskat sedan verksamhetsövergången 1 juli 2017 och ser stor potential framöver. Nedan finns en sammanfattning av de olika uppdrag som finns utöver de uppdrag som formulerats i enheten Ung fritids verksamhetsplan.

UPPDRAG	Status	Kommentar
LUP SDN September 2016		
Nya mötesplatser för ungdomar har etablerats i stadsdelsområdet	Grön	SDF söker aktivt lokaler öppen fritidsverksamhet främst i Liljeholmen
Unga ska uppleva ett ökat inflytande	Grön	Arbete pågår bl a genom gårdsråd, ingen uppföljning har ännu gjorts
Ungdomsverksamhet som överensstämmer med ungas föränderliga behov	Grön	Arbetet pågår genom att anpassa verksamheten utifrån ungas önskemål.
Ungas psykiska hälsa i stadsdelsområdet är förbättrad	Grön	Uppföljning i Stockholmsenkäten. Långsiktigt mål.
Alkoholkonsumtionen bland unga i stadsdelsområdet har minskat	Grön	Uppföljning i Stockholmsenkäten. Långsiktigt mål.
Färre unga i stadsdelsområdet har använt narkotika	Grön	Uppföljning i Stockholmsenkäten. Långsiktigt mål.
Ärende SDN December 2016		
Fortbildning i personalgruppen	Grön	Fortbildning prevention/utvecklingsarbete. Under året HBTQ-utbildning.
Platsens betydelse	Grön	Liljeholmen prioriteras
Samarbeten	Grön	Samverkan med civilsamhället pågår
Medskapande och medbestämmande	Grön	Gårdsråd infört
Flexibelt verksamhetsutbud	Grön	Verksamheten bestäms utifrån ungdomarnas vilja och behov
Vistelseperspektiv	Grön	Fritidsslotsarna och fältassistenter samarbetar alla samtliga grundskolor
Skapa rutiner för uppföljning	Grön	Samverkan med andra för att hitta metoder för digital uppföljning
Mäta och utvärdera ungas upplevelse av inflytande och medbestämmande	Röd	Gårdsråd infört och funktionen utvecklas/utvärderas.
Ärende SDN April 2017		
Vikten av preventivt arbete	Grön	Utbildning sker löpande på APT
KASAM	Grön	Utvecklingsdagar och gemensamma APT
Utveckling LSS	Grön	En fritidsledare har anställts med särskilt ansvar för frågan
Samverkan med andra aktörer	Grön	Fritidsslotsar har anställts och samverkan med civilsamhället pågår

Fig 1. En översikt av de uppdrag som finns gällande utvecklingen av den öppna fritidsverksamheten.

Långsiktig utveckling av den öppna fritidsverksamheten

Antalet unga i stadsdelsområdet förväntas fortsätta att öka relativt kraftigt de närmaste åren. I takt med den ökande befolkningmängden i stadsdelsområdet förväntas behovet av en meningsfull fritid för alla barn och ungdomar öka. För att möta den stora befolkningökningen samt bidra till kommande generations välmående är det viktigt att förvaltningen har ett långsiktigt utvecklingsarbete med tydligt preventivt syfte för den öppna fritidsverksamheten. Ungas fritid står kvar som ett prioriterat område i LUP 2017-2022 både på lång och på kort sikt.

På grund av fritidsledarnas tjänstgöringsgrad och löneläge bedöms det fortsättningsvis vara svårt att rekrytera personal med rätt kompetens till fritidsgårdarna. För att skapa stabilitet, långsiktighet och utveckla en god kvalitet i de öppna fritidsverksamheterna behöver förvaltningen arbeta strategiskt för att attrahera fritidsledare med varierade kompetenser och skapa en jämn könsfördelning bland personalen. Kompetensutveckling för fritidsledare är viktigt och lyfts också i hållbarhetskommisionens rapport ”*Jämlig fritid - bättre framtid*”. Insatser med fokus på jämställdhet, prevention, HBTQ-kompetens och metoder för ungas delaktighet ska fortsätta att prioriteras.

Stadsdelsnämndens intention är att ha öppen fritidsverksamhet för unga på ungas villkor. Undersökningar visar att ungdomar helst vill att gårdarna är öppna på fredagar och lördagar. Det gäller både ungdomar som redan går till gården och de som skulle vilja gå dit men inte gör det idag. Redan nu har alla stadsdelsnämndens gårdar öppet på fredagar. På lördagar är verksamheten öppen, men riktad till ungdomar med funktionsnedsättning. Lördagsöppet för en bredare grupp är eftersträvarsvårt men måste ske med hänsyn till rekryteringsmöjligheten och prioritering av fritidsverksamhetens resurser på kort och lång sikt.

I och med att andelen unga som bor eller vistas i Liljeholmen kommer att fortsätta bli fler under planperioden, är det viktigt att fritidsverksamheterna ökar sin närvaro och verksamhet där. Under planperioden öppnar Stadsarkivet en verksamhet i Liljeholmen vilket kan innebära möjligheter till nya samarbeten. För att möta ungas föränderliga behov är det av stor vikt att fritidsverksamheterna har tillgång till flexibla lokaler, exempelvis genom att samnyttja lokaler med andra nämnder och bolag i högre utsträckning än idag. Därför ska förvaltningen utveckla sin samverkan med främst utbildningsförvaltningen, idrottsförvaltningen, Stadsarkivet och kulturförvaltningen. Utöver den fritidsverksamhet som nämnden tillhandahåller finns ett brett utbud av annan kommunal och privat verksamhet i stadsdelsområdet. Förvaltningens egen fritidsverksamhet ska agera som en länk till dessa andra fritidsarenor. För att lyckas behövs en stark samverkan med civilsamhället och andra fackförvaltningar kring verksamhetsfrågor.

För att säkerställa att den verksamhet som erbjuds på fritidsgårdarna är det viktigt att följa upp besökarnas upplevelse och nöjdhet. Detta görs genom brukarenkäter men även på andra sätt. Arbetet med att

ha gårdsråd på fritidsgårdarna är uppstartat och tanken är att ungdomar ska vara med och planera och utvärdera verksamheterna på fritidsgårdarna. Personalen på fritidsgårdarna arbetar även med att stötta unga i att arrangera aktiviteter och evenemang för andra unga. Genom att göra unga delaktiga i planering och genomförande får personalen en uppfattning om den verksamhet som erbjuds är attraktiv för unga idag. Fritidsgårdarna undersöker även hur de kan arbeta med brukarundersökningar i den dagliga verksamheten och om de kan använda sig av digitala lösningar för att fånga upp synpunkter och idéer.

Bilaga

Utvecklandet av Ung fritid i Hägersten-Liljeholmen